

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра фармацевтичної, органічної і біоорганічної хімії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної
роботи

доц. І.І. Солонинко

“ ___ ” _____ 2023 р.

ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Патентознавство»

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»

(шифр і назва спеціальності)

Факультет, курс фармацевтичний, 5 курс

(назва факультету)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фармацевтичної,
органічної та біоорганічної хімії

Протокол № _

від «_» червня 2023 р.

Завідувач кафедри

проф. Р.Б. Лесик

Затверджено

профільною методичною комісією
з хімічних та фармацевтичних дисциплін

Протокол № _

від «_» червня 2023 р.

Голова профільної методичної комісії

проф. С.Б. Білоус

ЛЬВІВ – 2023

Робоча навчальна програма дисципліни за вибором патентознавство
для студентів 4 курсу фармацевтичного факультету,
які навчаються за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація»
складена проф. Лесик Р.Б., доц. Демчук І.Л.,
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Зміни та доповнення до програми навчальної дисципліни на 2023-2024 н.р.

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Примітки
	Немає		

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В наш час істотно зростає роль науки у розв'язанні корінних проблем прискорення соціально-економічного розвитку України. Передусім постає завдання зміцнити матеріально-технічну базу науки, створити належні умови для плідної праці вчених. Саме тому Конституція України проголосила вільний розвиток особистості (ст. 23), громадянам України гарантується свобода наукової і технічної творчості (ст.54).

Твори науки стають здобутком суспільства, широкої громадкості, коли вони широко розтиражовані, тобто випущені у світ у формі і порядку, що визначається чинним законодавством.

Видання та інші способи відтворення творів науки, здійснюють спеціальні організації – видавництва, телебачення, радіомовлення. Відносини між авторами та зазначеними організаціями оформлюють патентами є найдосконалішою правовою формою, яка дає змогу авторові належним чином реалізувати свої права та інтереси. Автор має можливість у договорі в найкращий спосіб захистити свої інтереси та права, включаючи до нього відповідні умови та застереження.

Основні права автора, як право на публікацію, чи інше обнародування, право на відтворення, право на розповсюдження реалізувати тільки через такий правовий документ, як договір. Важливою умовою є не тільки визнання за авторами прав, але і забезпечення надійного захисту цих прав.

Автори прав повинні мати можливість приймати дію проти осіб, які порушують їхні права, компенсувати збитки, моральні і матеріальні. Таким чином система охорони прав власників патенту повинна бути підкріплена ефективною системою захисту прав, повинна мати нормативну правову базу і інфраструктуру, укомплектована необхідною кількістю спеціалістів з відповідною підготовкою і досвідом.

Програма з дисципліни за вибором Патентознавство для фармацевтичних закладів освіти України III-IV рівнів акредитації складена для спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» складена у відповідності з освітньо-

кваліфікаційними характеристиками (ОКХ) і освітньо-професійними програмами (ОПП) підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», затвердженими наказом МОН України від 16.04.03 №239, експериментальним навчальним планом розробленим на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Термін навчання за спеціальністю «Фармація, промислова фармація» здійснюється протягом 5 років. Згідно з навчальним планом вивчення патентознавства здійснюється у 7 семестрі.

Патентознавство як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами фармацевтичного законодавства, організації та економіки фармації, технології лікарських засобів, фармацевтичної хімії, клінічної фармації та інтегруються з цими дисциплінами.

Для студентів фармацевтичних вузів та фармацевтичних факультетів патентознавство є однією з дисциплін, що використовуються для оволодіння знаннями щодо інноваційно-інвестиційної діяльності аптечних та хіміко-фармацевтичних підприємств та практичними навичками оформлення патентів.

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є: а) лекції; б) лабораторні заняття; в) самостійна робота студентів; г) консультації.

Засвоєння **теми** (поточний контроль) контролюють на лабораторних заняттях відповідно до конкретних цілей; проміжний контроль – на лабораторних заняттях із застосуванням теоретичних питань, комп'ютерних тестів, розв'язування ситуаційних задач, здачі практичних навиків.

Підсумковий контроль здійснюють на підсумковому контрольному занятті. Оцінка успішності студента з **дисципліни** є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням результатів семестрового контролю та атестації студентів.

**Опис навчального плану з дисципліни «Патентознавство»
для студентів фармацевтичного факультету
за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація»**

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них				Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних		СРС		
		Лекцій	Практичних занять			
Патентознавство	3,0 кредитів ECTS / 90 год.	10	30	50	4 курс (7 семестр)	залік
Патентознавство Заочна форма	3,0 кредитів ECTS / 90 год.	4	4	82	4 курс (7 семестр)	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою патентознавства як навчального предмету є підготовка спеціалістів, які володіють теоретичною базою та практичними навичками з законодавчих основ набуття, передачі, охорони і захисту прав на об'єкти права інтелектуальної власності, зокрема промислової власності в Україні і світі. Навчальною програмою передбачено отримання знань з основних принципів правового регулювання взаємовідносин сторін, пов'язаних з патентуванням у медицині та фармації, оволодіння практичними навичками оформлення патентних прав, а також матеріалів щодо їх правового захисту і передачі майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності.

У процесі вивчення дисципліни за вибором «Патентознавство» студенти повинні:

- ознайомитися з сучасною нормативно-правовою базою України;
- засвоїти основні поняття і терміни нормативних документів;
- орієнтуватися у порядку ведення справ патентної власності (пріоритет власності);
- вміти захищати патентну власність.

Суть викладання дисципліни полягає у вивченні положень нормативно-правової бази документації з питань винахідництва та раціоналізаторства і системи правової сторони інтелектуальної власності. Основні *завдання* полягають у:

- ознайомленні і засвоєнні основних положень законодавчих та нормативних винаходів, документів відносно розробок;
- ознайомленні з порядком ведення документації на об'єкти патентної власності в Україні
- ознайомленні з системою охорони прав на об'єкти патентної власності, норм і правил по забезпеченню захисту прав на обсяги патентної власності в Україні
- ознайомленні з міжнародною практикою співробітництва України в області охорони патентних прав.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- загальні: ЗК2; ЗК6; ЗК11; ЗК12.

- фахові: ФК 4; ФК 7; ФК 12; ФК 19; ФК 20

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	Знати методи реалізації знань у вирішенні практичних питань	Вміти використовувати фахові знання для вирішення практичних ситуацій	Встановлювати зв'язки із суб'єктами практичної діяльності	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень
2	ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.	Знати структуру та особливості професійної діяльності	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань	Формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток з високим рівнем автономності
3	ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	Знати методи оцінювання показників якості діяльності	Вміти забезпечувати якісне виконання професійної роботи	Встановлювати зв'язки для забезпечення якісного виконання робіт	Нести відповідальність за якісне виконання робіт
4	ЗК 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні	Знати компоненти системи охорони здоров'я, планування та оцінку наукового дослідження	Здійснювати пошук наукових джерел інформації; здійснювати вибір методик проведення наукового дослідження; використовувати методи математичного аналізу і моделювання, теоретичного і експериментального дослідження у фармації.	Використовувати інформаційні дані з наукових джерел	Нести відповідальність за розробку та реалізацію запланованих проектів
5	ФК 4. Здатність забезпечувати	Знати: хімічну будову лікарських	Проводити порівняльну	Отримувати необхідну	Нести відповідальність

<p>раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування</p>	<p>засобів; основні групи біологічно активних речовин лікарської рослинної сировини; зв'язок "хімічна будова – фармакологічна дія"; механізм дії, фармакологічні ефекти, показання до застосування ліків; характерні ознаки певних фармакологічних та фармакотерапевтичних груп; клініко-біофармацевтичні особливості різних лікарських форм; нові лікарські форми пролонгованої дії. Терапевтичні системи доставки лікарських засобів; характеристика видів дії та шляхів введення лікарських препаратів; вплив ендогенних чинників (генетичні, вікові та статеві анатомо-фізіологічні особливості людини, захворювань окремих органів і систем) на фармакокінетику та фармакодинаміку (фармакологічні та токсикологічні властивості) ліків; основи фармакогенетики. Роль спадкової (генетичної) патології в механізмах індивідуальної переносимості ліків; основи хронофармокології. Вплив природних та циркадних ритмів людини на терапевтичну ефективність ліків; взаємодію лікарських речовин та їжі на</p>	<p>характеристику лікарських засобів з урахуванням хімічної будови, механізму дії та фармакологічних властивостей з метою визначення переваг та недоліків окремих препаратів надавати порівняльну характеристику оригінальним (інноваційним) лікарським засобам (брендам) та їх копіям – генеричним лікам, керуючись даними клініко-фармакологічних досліджень, фармакоекономічних показників та інформаційною базою даних про лікарські засоби для обґрунтування оптимального вибору лікарського препарату; визначати переваги та недоліки тієї чи іншої лікарської форми конкретних лікарських препаратів різних фармакологічних груп з урахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакологічних особливостей лікарського засобу, а також анатомо-фізіологічних особливостей хворого (вік, стать, фізичний стан та ін.); визначати вплив факторів, які залежать від стану і особливостей організму людини (фізіологічні, патологічні тощо) на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського</p>	<p>інформацію з визначених джерел для забезпечення умов надання якісної та безпечної фармацевтичної допомоги</p>	<p>ь за обґрунтованість управлінських рішень щодо поліпшення якості фармацевтичної допомоги</p>
---	--	---	--	---

		етапах всмоктування, метаболізму та виведення; поняття про біоеквівалентність лікарських препаратів та принципи їх клінічного вивчення; поняття про оригінальні (інноваційні) препарати та генерики. Вимоги, що ставляться до генеричних лікарських засобів; сучасні схеми та напрямки фармакотерапії найбільш поширених хвороб; явища, що виникають при повторному та тривалому прийомі лікарських засобів; фармакологічні групи лікарських засобів, які можуть викликати лікарську залежність та механізми її розвитку; основні конституціональні типи людини та їх аномалії; особливості функціонування органів та систем при типових патологічних процесах; клінічні прояви (симптоми та синдроми) захворювань, за якими призначаються лікарські засоби; біохімічний склад їжі; біохімію ферментів.	засобу, ґрунтуючись на результатах опитування та анамнезі хворого; на основі анатомо-фізіологічних особливостей людини, фармакологічних властивостей лікарських препаратів та лікарських форм визначати оптимальний режим введення ліків (час, кратність, тривалість); визначати можливий вплив їжі на фармакокінетичні та фармакологічні властивості лікарських засобів (час та кількість всмоктування, тривалість дії, шлях виведення, можливість прояву небажаної дії та ін.) для підвищення ефективності та зменшення побічних ефектів; на основі фармакологічних і токсикологічних властивостей лікарських засобів визначати можливі негативні ефекти ліків (прояви алергії, гематотоксична і гепатотоксична дія, виникнення звикання та пристрасті тощо) для проведення заходів щодо їх запобігання.		
6	ФК 7. Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного	Знати: класифікацію лікарських засобів та лікарських форм; накази МОЗ України щодо отримання, зберігання та видачі отруйних, наркотичних і	Забезпечувати відповідні умови зберігання отруйних, наркотичних та прирівняних до них лікарських засобів, а також лікарських форм з ними;	Проводити постійний моніторинг належного зберігання лікарських засобів та виробів	Нести відповідальність за зберігання лікарських засобів та виробів медичного призначення

	<p>асортименту відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я</p>	<p>прирівняних до них лікарських засобів; фізико-хімічні властивості лікарських речовин. Види тари, закупорювальних засобів і пакувальних матеріалів, які використовуються у медицині та фармації; накази МОЗ України про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення; правила зберігання лікарських речовин з різними фізико-хімічними властивостями; фармакологічні властивості лікарських засобів; стабільність та терміни зберігання лікарських засобів.</p>	<p>забезпечувати умови для запобігання небажаних наслідків, враховуючи можливий вплив умов зберігання на якість товарів аптечного асортименту, лікарської рослинної сировини та виробів медичного призначення; контролювати умови зберігання сировини та матеріалів на підприємствах фармацевтичного профілю; визначати стабільність лікарських засобів та виробів медичного призначення при зберіганні протягом встановлених строків придатності; перевіряти ліки, у яких скінчився строк придатності на можливість подовження строку їх подальшого застосування у медичній практиці, оформляти відповідний паспорт якості.</p>	<p>медичного призначення на підприємствах фармацевтичного профілю</p>	<p>відповідно до Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я</p>
7	<p>ФК 12. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.</p>	<p>Знати: - основи системи права і фармацевтичного законодавства; - основні механізми державного регулювання фармацевтичної діяльності; - принципи організації надання фармацевтичної допомоги населенню; - основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення; - правові та етичні норми фармацевтичної діяльності</p>	<p>- Користуватись нормативно-правовими актами, що регламентують діяльність в Україні та за кордоном; - відстежувати та визначати зміни і доповнення у вітчизняному фармацевтичному законодавстві; - складати відомості про матеріально-технічну базу аптеки та аптечного пункту, а також організаційні документи, необхідні для їх діяльності;</p>	<p>Формувати висновки та фахово застосовувати закони та нормативні документи</p>	<p>Нести відповідальність за якісне та своєчасне використання нормативних документів у професійній діяльності</p>

			- формувати відносини з хворими та лікарями з метою виконання етичних критеріїв ВООЗ та принципів належної аптечної практики щодо просування лікарських засобів на ринку, мінімізації зловживання та невірною використання лікарських засобів		
8	ФК 19. Здатність організувати та здійснювати контроль якості лікарських засобів у відповідності з вимогами Державної фармакопеї України та належних практик, визначати способи відбору проб для контролю лікарських засобів та проводити їх стандартизацію відповідно до діючих вимог, запобігати розповсюдженню фальсифікованих лікарських засобів	Знати: - державне нормування якості лікарських засобів; - кінетику хімічних реакцій та каталіз; - швидкість хімічних реакцій та хімічну рівновагу; - фізико-хімічні властивості лікарських речовин; - методи якісного та кількісного аналізу лікарських речовин; - аналіз лікарських форм у процесі виробництва; - випробування на чистоту лікарських засобів; - потенціометричний аналіз; - показники якості парентеральних, твердих, м'яких та аерозольних лікарських форм, - стабільність та терміни зберігання лікарських засобів; - аналіз води очищеної, високо очищеної та води ін'єкцій; - очищення, переробка та захоронення відходів виробництва	- визначати наявність сторонніх речовин (домішок) у сировині, матеріалах та готовій продукції; - визначати основні фізичні характеристики лікарських речовин (температуру топлення, температуру кипіння і температуру застигання) фізичними методами; - визначати основні показники готових лікарських засобів отриманих з лікарських та допоміжних речовин, візуальними та інструментальними методами: прозорість; забарвленість; рН; показник заломлення; кут обертання та густину ін'єкційних розчинів, - проводити контроль води очищеної, для ін'єкцій, отриманої з питної води, хімічними та інструментальними методами, а також інших розчинників; - визначати концентрацію спирту у водно-спиртових розчинах, користуючись різними розрахунковими методами, приладами; - відбирати проби та зразки лікарських речовин, лікарської рослинної сировини, допоміжних матеріалів, напівфабрикатів для	Здійснювати контроль якості лікарських засобів та їх сертифікацію	Нести відповідальність за проведення сертифікації та запобігання розповсюдження фальсифікованих лікарських засобів

			аналізу у тому числі на апірогенність та бактеріологічний аналіз; - оформляти відповідний паспорт якості, здійснювати вибірковий посерійний контроль готової продукції на відповідність її якості аналітичній документації з метою запобігання браку; - визначати стабільність лікарських засобів та виробів медичного призначення при зберіганні протягом встановлених строків придатності.		
9	ФК 20. Здатність здійснювати розробку методик контролю якості лікарських засобів, у тому числі активних фармацевтичних інгредієнтів, лікарської рослинної сировини і допоміжних речовин з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних та фармакоорганолептичних методів контролю	Знати: - якісний аналіз катіонів та аніонів; - лікарські засоби неорганічної природи; - елементний аналіз та аналіз за функціональними групами; - функціональний аналіз органічних сполук за функціональними групами; - загальні методи аналізу неорганічних та органічних лікарських сполук; - хімічні титриметричні методи аналізу; - хроматографічні методи ідентифікації, дослідження чистоти та кількісного вмісту лікарських засобів; - оптична активність і питома обертання; - гравіметричний метод аналізу; - функціональний аналіз органічних сполук; - основні поняття титриметричного аналізу; - спектральні методи аналізу	- визначати катіони і аніони діючих речовин неорганічної природи у сировині, матеріалах, напівпродуктах та готовій продукції хімічними методами; - визначати функціональні групи діючих речовин органічної природи у сировині, матеріалах, напівпродуктах, готовій продукції; - готувати титровані, робочі розчини і розчини індикаторів з хімічних реактивів та встановлювати процентну концентрацію і молярність титриметричними та фізико-хімічними методами; -	Розробляти методики контролю якості фармацевтичної продукції	Нести відповідальність за валідність розроблених методик контролю якості

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПРН 1 Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2 Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 3 Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 4 Демонстрування вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 6 Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 7 Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 8 Здійснювати професійне спілкування державною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 9 Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 12 Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності

ПРН 14 Визначати переваги та недоліки лікарських засобів різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних та фармакодинамічних особливостей. Рекомендувати споживачам безрецептурні лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки .

ПРН 16 Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

ПРН 19. Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість лікарських засобів та споживчі характеристики інших товарів аптечного асортименту під час їх зберігання.

ПРН 20 Здійснювати комплекс організаційно-управлінських заходів щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту. Здійснювати усі види обліку в аптечних закладах, адміністративне діловодство, процеси товарознавчого аналізу.

ПРН 24 Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 30 Забезпечувати контроль якості лікарських засобів та документувати його результати. Здійснювати управління ризиками якості на усіх етапах життєвого циклу лікарських засобів.

ПРН 31 Здійснювати усі види контролю якості лікарських засобів; складати сертифікати якості серії лікарського засобу та сертифікату аналізу враховуючи вимоги чинних нормативних документів, Державної фармакопеї України та результати проведеного контролю якості. Розробляти специфікації та методики контролю якості відповідно до вимог чинної Державної фармакопеї.

ПРН 32 Визначати основні органолептичні, фізичні, хімічні, фізико-хімічні, та фармакотехнологічні показники лікарських засобів, обґрунтовувати та обирати методи їх стандартизації, здійснювати статистичну обробку результатів згідно з вимогами Державної фармакопеї України.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Конкретні цілі вивчення дисципліни:

- *Аналізувати законодавчу базу, яка регламентує порядок захисту об'єктів інтелектуальної власності в Україні і світі.*
- *Вивчити структуру органів управління в галузі інтелектуальної власності.*
- *Навчити визначати об'єкти промислової власності в галузі медицини і фармації.*
- *Аналізувати винаходи та корисні моделі як об'єкти, що підлягають патентуванню.*
- *Пояснювати процедуру патентування в Україні.*
- *Оформляти документи для отримання патенту.*
- *Вміти проводити патентні дослідження з використанням Баз даних, інформаційно-довідкової системи (ІДС) Державного підприємства «Український інститут промислової власності».*
- *Аналізувати умови та порядок передачі прав на об'єкти промислової власності за допомогою заключення ліцензійних договорів.*
- *Прогнозувати розвиток нових технологій.*

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Тема	Лекції	Лабораторні заняття	СРС	Індивідуальна робота
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі	2	3	5	
2	Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права	1	3	5	
3	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності	1	4	5	
4	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі	1	4	7	
5	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності	1	4	7	
6	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності	1	4	7	
7	Міжнародне патентне право	1	4	7	
8	Економіка інтелектуальної власності	2	4	7	
Разом		10	30	50	
Усього годин 90 / 3,0 кредитів ECTS		10	30	50	
Підсумковий контроль					Залік

Заочна форма навчання

№ п/п	Тема	Лекції	Лабораторні заняття	СРС	Індивідуальна робота
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі	0,5	0,5	11	
2	Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права	0,5	0,5	11	
3	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності	0,5	0,5	10	
4	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі	0,5	0,5	10	

5	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармацевтичній. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності	0,5	0,5	10	
6	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності	0,5	0,5	10	
7	Міжнародне патентне право	0,5	0,5	10	
8	Економіка інтелектуальної власності	0,5	0,5	10	
Разом		4	4	82	
Усього годин 90 / 3,0 кредитів ECTS		4	4	82	
Підсумковий контроль					Залік

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема лекції	Кількість годин
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі. Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права.	2
2	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності. Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	2
3	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності. Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.	2
4	Міжнародне патентне право. Економіка інтелектуальної власності.	2
5	Створення міжнародної системи охорони патентів Підготовка спеціалістів з охорони патентів та інші форми інтелектуальної власності	2
<i>Кількість лекційних годин з дисципліни</i>		10

Заочна форма

№ п/п	Тема лекції	Кількість годин
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі. Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права. Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності. Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	2
2	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності. Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності. Міжнародне патентне право. Економіка інтелектуальної власності. Створення міжнародної системи охорони патентів Підготовка спеціалістів з охорони патентів та інші форми інтелектуальної власності	2
<i>Кількість лекційних годин з дисципліни</i>		4

6. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин
1	Основи інтелектуальної власності, об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.	2
2	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі.	2
3	Інформаційне забезпечення процесу створення об'єктів промислової власності у фармації	2
4	Організація діяльності шляхів створення об'єктів промислової власності.	2
5	Порядок набуття права на промислові зразки, комерційні позначення	2
6	Авторське право та суміжні права. Порядок реєстрації авторського права.	2
7	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	2
8	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.	2
9	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності.	2
10	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	2
11	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності.	2
12	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.	2
13	Міжнародне патентне право. Міжнародна програма підготовки спеціалістів з охорони інтелектуальної власності.	2
14	Економіка інтелектуальної власності.	2
15	Створення міжнародної системи охорони патентів Підготовка спеціалістів з охорони патентів та інші форми інтелектуальної власності	2
	<i>Кількість лекційних годин з дисципліни</i>	30

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин
1	Основи інтелектуальної власності, об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності. Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі.	2

	<p>Інформаційне забезпечення процесу створення об'єктів промислової власності у фармації</p> <p>Організація діяльності шляхів створення об'єктів промислової власності.</p> <p>Порядок набуття права на промислові зразки, комерційні позначення</p> <p>Авторське право та суміжні права. Порядок реєстрації авторського права.</p> <p>Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.</p> <p>Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.</p> <p>Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності.</p>	
10	<p>Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.</p> <p>Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності.</p> <p>Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.</p> <p>Міжнародне патентне право. Міжнародна програма підготовки спеціалістів з охорони інтелектуальної власності.</p> <p>Економіка інтелектуальної власності.</p> <p>Створення міжнародної системи охорони патентів Підготовка спеціалістів з охорони патентів та інші форми інтелектуальної власності</p>	2
	<i>Кількість лекційних годин з дисципліни</i>	4

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Тема самостійної роботи	Кількість годин
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі.	5
2	Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права.	5
3	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності.	5
4	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	7
5	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності.	7
6	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.	7
7	Міжнародне патентне право.	7
8	Економіка інтелектуальної власності.	7
	<i>Кількість годин самостійної роботи з дисципліни</i>	50

№ п/п	Тема самостійної роботи	Кількість годин
1	Концептуальні засади інноваційно-інвестиційного розвитку фармацевтичної галузі.	10
2	Правова охорона лікарських засобів в Україні та світі. Авторське право та суміжні права.	10
3	Загальна характеристика об'єктів промислової власності. Спеціальне законодавство України у сфері промислової власності.	10
4	Порядок отримання патентів на винаходи та корисні моделі.	11
5	Патентні дослідження. Роль інформації та документації промислової власності у фармації. Експертиза заявки на об'єкт права промислової власності.	10
6	Ліцензування і передача майнових прав на винаходи, корисні моделі та інші об'єкти права інтелектуальної власності.	10
7	Міжнародне патентне право.	10

8	Економіка інтелектуальної власності.	11
	<i>Кількість годин самостійної роботи з дисципліни</i>	82

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними методами навчання при вивченні дисципліни за вибором «Патентознавство» є лекції і практичні заняття.

Основний теоретичний матеріал з дисципліни подається під час читання лекцій. Завданням лекційного матеріалу є вивчення положень нормативно-правової бази документації з питань винахідництва та раціоналізаторства і системи правової сторони інтелектуальної власності, ознайомлення з системою охорони прав на об'єкти патентної власності, норм і правил по забезпеченню захисту прав на об'єкти патентної власності в Україні та міжнародною практикою співробітництва України в області охорони патентних прав.

На практичних заняттях студенти вчаться користуватися необхідною нормативно-технічною документацією, оформляти документацію (заявку) на патент (деклараційний патент), оформляти необхідну документацію для захисту прав у адміністративному або судовому порядку.

Контроль вивчення дисципліни, засвоєння теоретичного матеріалу та практичних навиків викладачі здійснюють за допомогою тестів формату А та усного опитування. Тестові питання і ситуаційні задачі складені на основі матеріалу, зазначеного в змісті теми і наведеного в методичних рекомендаціях для кожного заняття.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Основними методами контролю при вивченні дисципліни «Патентознавство» є поточний контроль та підсумковий семестровий контроль у формі заліку.

Поточний контроль здійснюється на кожному лабораторному занятті згідно з конкретними цілями теми. На всіх лабораторних заняттях застосовується об'єктивним контроль теоретичної підготовки та засвоєння практичних навичок.

На кожному практичному занятті студент відповідає на тестові завдання, питання за темою практичного заняття, знання яких необхідні для розуміння поточної теми, питання лекційного курсу і самостійної роботи, які стосуються поточного заняття, демонструє знання та вміння практичних навичок згідно з темою лабораторного заняття.

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому контролі.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньо-кваліфікаційному рівні та на окремих його завершених етапах за національною шкалою та шкалою ECTS. Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію студента.

Семестровий контроль з вибіркової навчальної дисципліни «Патентознавство» проводиться у формі заліку в кінці 7 семестру в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою з дисципліни і в терміни, встановлені робочим навчальним планом або індивідуальним навчальним планом студента.

Контрольна робота виконується індивідуально згідно завдань викладача і оцінюється відповідною оцінкою до періоду сесії.

Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з певної дисципліни виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених

робочою навчальною програмою. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні дисципліни за поточну навчальну діяльність за семестр, формою підсумкового контролю в кінці якого є залік, становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни, становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Таблиця 1

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200
4.97	199
4.95	198
4.92	197
4.9	196
4.87	195
4.85	194
4.82	193
4.8	192
4.77	191
4.75	190
4.72	189
4.7	188
4.67	187
4.65	186
4.62	185
4.6	184
4.57	183
4.55	182
4.52	181
4.5	180

4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.47	179
4.45	178
4.42	177
4.4	176
4.37	175
4.35	174
4.32	173
4.3	172
4.27	171
4.24	170
4.22	169
4.19	168
4.17	167
4.14	166
4.12	165
4.09	164
4.07	163
4.04	162
4.02	161
3.99	160
3.97	159

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.94	158
3.92	157
3.89	156
3.87	155
3.84	154
3.82	153
3.79	152
3.77	151
3.74	150
3.72	149
3.7	148
3.67	147
3.65	146
3.62	145
3.6	144
3.57	143
3.55	142
3.52	141
3.5	140
3.47	139
3.45	138

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.42	137
3.4	136
3.37	135
3.35	134
3.32	133
3.3	132
3.27	131
3.25	130
3.22	129
3.2	128
3.17	127
3.15	126
3.12	125
3.1	124
3.07	123
3.05	122
3.02	121
3	120
Менше 3	Недостатньо

Визначення кількості балів, яку набрав студент з дисципліни

Оцінка з дисципліни за семестр, формою підсумкового контролю якого є залік, базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «незараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал, не менший 60% суми балів з дисципліни відповідно до Таблиці 1 (120 балів).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ETCS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ETCS у 4-бальну шкалу не конвертуються, і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ETCS таким чином:

Оцінка ETCS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 до мінімальної кількості балів, яку повинен набратистудент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертуються, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

№ п/п	Методичні рекомендації
1	Методичні вказівки для лабораторних занять та самостійної роботи для студентів V курсу фармацевтичного факультету «Стандартизація лікарських засобів» / Владзімірська О.В., Лесик Р.Б., Дасюк Є.В. та ін. – Львів – 2010. – 120 с.

12. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Перелік питань до заліку з дисципліни «Патентознавство»

1. Сутність та особливості інноваційно-інвестиційних процесів у фармації.
2. Сучасний стан та тенденції розвитку інноваційно-інвестиційних процесів у фармації.
3. Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності, їх класифікація та характеристика.
4. Законодавча база інтелектуальної власності. Організаційні структури охорони інтелектуальної і власності.
5. Необхідність правової охорони лікарських засобів. Види об'єктів інтелектуальної власності в галузі фармації.
6. Системи набуття прав на лікарські засоби та їх особливості. Критерії патентоздатності „фармацевтичних” винаходів.
7. Структура державної системи охорони інтелектуальної власності.
8. Міжнародна система інтелектуальної власності. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ).
9. Загальні поняття про патентне право і його систему. Основні поняття, предмет і принципи патентного права.
10. Система джерел патентного права. Зв'язок патентного прав з цивільним, адміністративним, господарським та кримінальним правом.
11. Об'єкти і суб'єкти патентного права. Поняття, критерії й ознаки винаходу (корисної моделі). Умови надання правової охорони.
12. Правила складання заявки на винахід(корисну модель), постановка технічного завдання. Вимоги до опису, формули та реферату винаходу.
13. Правова охорона об'єктів патентного права.
14. Поняття патентної інформації та документації, характеристика складових частин і їх функції.
15. Види патентної інформації Джерела патентної інформації.

16. Патентно-інформаційна діяльність, її законодавча і нормативна база. Патентно-інформаційні органи, їх основні функції.
17. Патентна інформація та її використання Системи класифікацій. Патентно-інформаційна діяльність.
18. Пошук патентної інформації Патентні дослідження та їх роль у розвитку науково-технічного прогресу.
19. Ліцензійний договір як правова форма передачі прав на об'єкти промислової власності.
20. Обов'язкові реквізити ліцензійних договорів.
21. Порядок розрахунків за ліцензійними договорами. Встановлення роялті.
22. Поняття ліцензії, визначення та її характеристика.
23. Ліцензійний договір, загальна характеристика та особливості і правова природа ліцензійного договору.
24. Класифікація ліцензійних договорів. Предмет та об'єкт ліцензійного договору.
25. Суб'єкти ліцензійного договору, права і обов'язки сторін – ліцензіара та ліцензіата.
26. Структура ліцензійного договору, характеристика розділів договору.
27. Порядок укладання і реєстрація ліцензійних договорів в Україні.
28. Ліцензійна винагорода її види.
29. Встановлення роялті згідно ліцензійного договору.
30. Прогнозування розвитку нових технологій. Економічна оцінка інноваційних рішень.

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція (Основний Закон) України. – К., 1996.
2. Цивільний кодекс України. – К., 2003.
3. Закон України «Про власність» від 07.02.91р. №697-12 з наступними змінами і доповненнями.
4. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.93 р. № 3687-ХІІ у редакції від 01.06.2000р.
5. Закони «Про правову охорону об'єктів промислової власності в Україні». К., 1994. – 121 с.
6. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.93р. №3689-ХІІ.
7. Закон України «Про інформацію»: Затв. 02.10.92 р. // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
8. Закон України «Про науково-технічну інформацію»: Введ. в дію 25.06.93 р. // Інновація. – 1993. – №15-16. – С. 2-3.
9. Закон України «Про підприємництво» від 26.02.91р. №785-12.
10. Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах»: чинний з 05.07.94 р. // Закон і бізнес. – 1997. – № 5 (132). – 29 січня.
11. Г.П. Добриніна. Патентна інформація та документація. Патентні дослідження: Конспект лекцій. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 120 с.
12. Збірник нормативних актів з питань промислової власності / Уклад.: В.О. Жаров та ін. – К.: Вища школа, 1998. – 486 с.
13. Наказ Міністерства освіти і науки України №22 від 22 січня 2001 р «Про затвердження складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель» (зі змінами, внесеними згідно з Наказами МОН №154 від 26 лютого 2004 р., №223 від 14 квітня 2005 р.) // Зареєстровано в Міністерстві юстиції України за №173/5364 від 27 лютого 2001 р.
14. Набуття правової охорони на промислові зразки за Гаазькою угодою про міжнародну реєстрацію промислових зразків (навчальний посібник)/Т.В. Бованенко, О.В. Бованенко. – Київ, 2011 – 56 с.
15. Патентна документація. Комплектування та можливості доступу до неї в Україні: посібник для користувача / Т.К. Чесчетна, А.І. Рябець. – Київ, 2009. – 120 с.

16. Посилкіна О. В. Інноваційно-інвестиційний розвиток фармацевтичного виробництва: проблеми фінансового забезпечення / О. В. Посилкіна – Х. : Золоті сторінки, 2002. – 528 с.
17. Посилкіна О. В. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / О. В. Посилкіна, Г. В. Костюк, В. М. Тіманюк – Х.: Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2009. – 272 с.
18. Пріб Г. А. Патентознавство: Навч. посібник для дистанційного навчання / За наук. ред. С. І. Табачнікова. – К.: Університет «Україна», 2007. – 304 с.
19. Патентование: Учебник для вузов За ред. к.е.н. Паладія М.В. – К.: ТОВ «Альфа-ПК», 2004. – 56 с.
20. Складання та подання заявки на реєстрацію знака згідно з Мадридською угодою про міжнародну реєстрацію знаків та протоколи до цієї угоди (практичний посібник) О.Д. Лавічева, І.Ю. Манцерова. – Київ, 2011. – 110 с.
21. Сусліков Л.М., Дьордяй В.С. Патентознавство. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 232с.
22. Цибулев П.Н. Маркетинг интеллектуальной собственности. – К.: Ин-т. Интел. собств. и права. 2006. – 184 с.
23. Цибульов П.Н. Основи інтелектуальної власності / Навчальний посібник. – К.: Інст. інтел. власн. і права. 2006. – 124 с.
24. Чухрай Н.І. Формування інноваційного потенціалу підприємства: маркетингове та логістичне забезпечення / Н. І. Чухрай. – Львів: Львівська політехніка, 2002. – 314 с.
25. Бурова О. Патентно-інформаційний пошук при проведенні експертизи заявок на винаходи в Україні // Інтелектуальна власність. – 1999. – № 5. – С. 34-37.
26. Галянтич М. Адміністративно-правовий захист прав суб'єктів промислової власності. // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 1-2. – С. 14-16.
27. Гончарова Н.П. Инновационный тип развития как фактор сбалансированности экономики // Стратегія економічного розвитку України: Наук. Зб. КНЕУ, 2001. – С. 125-132.
28. Гуз А. М. Історія захисту інформації в Україні та провідних країнах світу: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 260 с.
29. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 278 с.
30. Договор о патентной кооперации (РСТ) и Инструкция к РСТ. – Женева: ВОИС, 1996. [официальный русский текст].

31. Договір о патентной кооперації (РСТ). – Женева: ВОИС, 1996. (РСТ. Applicant's Guide, Volume 1. / International Phase. WIPO, 1996.).
32. ДСТУ 3575-97. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення: Чинний від 01.01.98 р. – К.: Держстандарт України, 1997. – 14 с.
33. Жаров В. О. Інтелектуальна власність в Україні: правові аспекти набуття, здійснення та захисту прав. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – С. 188.
34. Збірник нормативних актів з питань промислової власності / Уклад. В.О. Жаров та ін.; За ред. В.Л. Петрова, В.О. Жарова. – К.: Вища школа, 1998.
35. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 грудня 1993 р. №3792.
36. «Інструкція про розгляд та публікацію заяви власника патенту України про надання будь-якій особі дозволу на використання запатентованого промислового зразка» затверджено наказом Держпатенту України від 22.11.95р. №418/954.
37. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д.Святоцького.
38. Конвенція, утворююча Всесвітню Організацію Інтелектуальної Собственности. – Женева: ВОИС, 1996.
39. Кормиш Б.А. Інформаційна безпека: організаційно-правові основи: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004. – 384 с.
40. Крайнев П. Формування системи органів управління промисловою власністю в Україні // Інтелектуальний капітал. – 2002, № 16-8. – С. 16-24.
41. Красовська А. Шляхи впровадження інноваційних проектів в Україні // Інтелектуальна власність. – 2001. – № 3. – С. 12-15.
42. Марущак А.І. Інформаційне право: Доступ до інформації: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2007. – 532 с.
43. Немчин О., Бутнік-Сіверський О.Б. Сучасний стан інноваційного розвитку України // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 1. – С. 32-39.
44. Наказ Міністерства освіти і науки №469 від 20 червня 2001 р. «Про затвердження Положення про Державний реєстр патентів України на корисні моделі» // Зареєстровано в Міністерстві юстиції України за №558/5749 від 4 липня 2001 р. (з наступними змінами).
45. Основи інтелектуальної власності. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 1999. – 578с.
46. Підпригора О.А., Підпригора О.О. Право інтелектуальної власності в Україні. – К.: Вища школа, 1999.

47. Парижская конвенция по охране промышленной собственности. Редакция 1990 года. Официальный русский текст. – Женева: ВОИС, 1996.
48. «Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на використання винаходу (корисної моделі), промислового зразка чи топографії інтегральної мікросхеми без згоди власника прав на них, але з виплатою йому відповідної компенсації», затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.94р. №516 (в редакції постанови КМУ від 06.04.98 №444).
49. Підпригора О. Проблеми цивільно-правового захисту права інтелектуальної власності // Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 2. – С. 4-9.
50. Кавасс И., Скрынька Д. Защита интеллектуальной собственности и ТРИПС / Інтелектуальна власність. – 1999. – № 6. – С. 5-15.
51. Святоцький О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку / Інтелектуальна власність. – 1999. – № 3-4. – С. 13-18.
52. Лекційний матеріал.